

Τεχνητή Νοημοσύνη και προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

Ειρήνη Λοϊζίδου Νικολαΐδου

Επίτροπος Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα

Αντιπρόεδρος Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων (ΕΣΠΔ)

23 Ιουλίου 2025

Περιεχόμενα

1. Κανονισμός για την Τεχνητή Νοημοσύνη (TN) (ΕΕ 2024/1689) & Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων (ΕΕ) 2016/679 (ΓΚΠΔ (GDPR)) - Αλληλεπίδραση

2. Ο ρόλος των Αρχών Προστασίας Δεδομένων (ΑΠΔ) και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων (ΕΣΠΔ)

3. Διατάξεις του Κανονισμού TN που αφορούν στην εργασία

4. Μέχρι στιγμής εφαρμογή του Κανονισμού TN στην Κύπρο

1. Αλληλεπίδραση Κανονισμού ΤΝ με τον ΓΚΠΔ

Κανονισμός ΤΝ και ΓΚΠΔ

Ο Κανονισμός για την ΤΝ είναι νέο νομικό εργαλείο
Ο ΓΚΠΔ είναι ήδη σε εφαρμογή εδώ και 7 σχεδόν χρόνια

Ο ΓΚΠΔ εδράζεται σε βασικές αρχές νομιμότητας ενώ ο Κανονισμός ΤΝ καθορίζει υποχρεώσεις με γνώμονα το επίπεδο κινδύνου (risk-based)
Ο ΓΚΠΔ αντέχει στο μέλλον αφού είναι τεχνολογικά ουδέτερος

Ο Κανονισμός ΤΝ **δεν επηρεάζει** την εφαρμογή των διατάξεων του ΓΚΠΔ και **συμπληρώνει** τον ΓΚΠΔ

Κανονισμός TN και ΓΚΠΔ

Κανονισμός TN

- Σύστημα TN: μηχανικό σύστημα που έχει σχεδιαστεί για να λειτουργεί με διαφορετικά επίπεδα αυτονομίας και μπορεί να παρουσιάζει προσαρμοστικότητα μετά την εφαρμογή του και το οποίο, για ρητούς ή σιωπηρούς στόχους, συνάγει, από τα στοιχεία εισόδου που λαμβάνει, πώς να παράγει στοιχεία εξόδου, όπως προβλέψεις, περιεχόμενο, συστάσεις ή αποφάσεις που μπορούν να επηρεάσουν υλικά ή εικονικά περιβάλλοντα
- Κυριότεροι ρόλοι: πάροχος (provider) και φορέας εφαρμογής (deployer)

ΓΚΠΔ

- Εφαρμόζεται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εν όλω ή εν μέρει με αυτοματοποιημένα μέσα
- Ρόλοι: υπεύθυνος επεξεργασίας και εκτελών την επεξεργασία

Εξωεδαφική εφαρμογή: Και οι δύο Κανονισμοί εφαρμόζονται και σε οργανισμούς/εταιρείες εκτός της ΕΕ υπό προϋποθέσεις

Τρια πιθανά σενάρια:

1. Ισχύει ο Κανονισμός ΤΝ, αλλά όχι ο ΓΚΠΔ
2. Ισχύει ο ΓΚΠΔ, αλλά όχι ο Κανονισμός ΤΝ
3. Ισχύουν τόσο ο Κανονισμός ΤΝ όσο και ο ΓΚΠΔ

Σε ισχύ και οι δύο Κανονισμοί

Τι σημαίνει στην πράξη;

Εάν κάτι δεν απαγορεύεται βάσει του Κανονισμού ΤΝ, δεν επιτρέπεται αυτόματα δυνάμει του ΓΚΠΔ και αντίστροφα

Ακόμη και αν ένα σύστημα τεχνητής νοημοσύνης δεν απαγορεύεται ή δεν θεωρείται υψηλού κινδύνου δυνάμει του Κανονισμού ΤΝ, εξακολουθεί να υπάρχει ανάγκη ελέγχου της συμμόρφωσης με τον ΓΚΠΔ

Εάν κάποιο σύστημα τεχνητής νοημοσύνης περάσει επιτυχώς από την αξιολόγηση συμμόρφωσης δυνάμει του Κανονισμού ΤΝ, αυτό δεν συνεπάγεται αυτόματα ότι συμμορφώνεται με τον ΓΚΠΔ

Ενεργοποίηση διατάξεων ΓΚΠΔ στα πλαίσια ισχύς του Κανονισμού ΤΝ

1. Βασικές αρχές

- Ελαχιστοποίηση δεδομένων
- Αντικειμενικότητα
- Προστασία της ιδιωτικής ζωής από τον σχεδιασμό και εξ' ορισμού

2. Έγκυρη νομική βάση

- Άρθρο 6 ΓΚΠΔ
- Ειδικές κατηγορίες δεδομένων (άρθρο 9 ΓΚΠΔ)
- Περαιτέρω επεξεργασία, εφόσον είναι συμβατή (άρθρο 6 παρ. 4 ΓΚΠΔ)

3. Υποχρεώσεις λογοδοσίας

- Καθορισμός ρόλων
- Διαφάνεια και Δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων
- Εκτίμηση Αντίκτυπου Προστασίας Δεδομένων (ΕΑΠΔ)

Κανονισμός TN

Αναφορά σε πρόνοιες προστασίας δεδομένων στο Κανονισμό TN

- Επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για τον εντοπισμό μεροληψίας - Άρθρο 10(5)
- Εκτίμηση επιπτώσεων στα θεμελιώδη δικαιώματα – άρθρα 13, 26(9), 27(4)
- Περιεχόμενο της δήλωσης συμμόρφωσης ΕΕ – άρθρο 47(2) + παράρτημα V
- Πληροφορίες για την καταχώριση στην βάση δεδομένων της ΕΕ για εγγραφή συστημάτων Υψηλού Κινδύνου – παράρτημα VIII Τμήμα Γ. 5

2. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων (ΕΣΠΔ) και των Αρχών Προστασίας Δεδομένων (ΑΠΔ) σε σχέση με την τεχνητή νοημοσύνη

Ο ρόλος του ΕΣΠΔ

Το ΕΣΠΔ
διευκολύνει τη
συνεκτικότητα
στην προστασία
των δεδομένων
προσωπικού
χαρακτήρα στον
τομέα της
τεχνητής
νοημοσύνης

1. Αφενός, παρέχει προορατική καθοδήγηση σε διάφορα θέματα και υποστηρίζει τη **συνεκτική ερμηνεία** των διατάξεων του ΓΚΠΔ

2. Αφετέρου, **υποστηρίζει την επιβολή** από τις εθνικές ΑΠΔ και **παρεμβαίνει σε περιπτώσεις διαφωνίας**, όπου το ΕΣΠΔ εκδίδει αποφάσεις σε συγκεκριμένες υποθέσεις, οι οποίες είναι δεσμευτικές για τις ΑΠΔ

Ο ρόλος των ΑΠΔ

Επιβολή

Οι ΑΠΔ διαδραματίζουν εξέχοντα ρόλο (είναι Αρχές Εποπτείας της Αγοράς (MSA) για ορισμένα συστήματα ΤΝ) και επιβάλλουν ήδη τις διατάξεις του ΓΚΠΔ στην ΤΝ

Συνεργασία μεταξύ των ΑΠΔ

Υπάρχει ήδη ισχυρή συνεργασία μεταξύ των ΑΠΔ σε θέματα που σχετίζονται με την ΤΝ

Συντονισμός με άλλες αρχές

Όταν τα συστήματα ΤΝ βασίζονται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, υπάρχει ανάγκη συνεργασίας με άλλες αρμόδιες αρχές

Σχετικές εργασίες του ΕΣΠΑ στον τομέα της τεχνητής νοημοσύνης

Κοινή γνώμη 5/2021 ΕΣΠΑ-ΕΕΠΑ σχετικά με την πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων για την τεχνητή νοημοσύνη (Κανονισμός για την τεχνητή νοημοσύνη)

Δήλωση 3/2024 σχετικά με τον ρόλο των αρχών προστασίας δεδομένων στο πλαίσιο του νόμου για την τεχνητή νοημοσύνη

Δημιουργία ομάδας εργασίας ChatGPT για συντονισμό των ενεργειών επιβολής των ΑΠΔ (Έκθεση που δημοσιεύθηκε στις 24 Μαΐου). 2025: Μετονομασία σε Ομάδα Επιβολής για την Παραγωγική Τεχνητή Νοημοσύνη (Generative AI Enforcement Task Force)

Γνώμη Άρθρου 64.2 ΓΚΠΔ (28/2024) σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε μοντέλα τεχνητής νοημοσύνης

Γνώμη ΕΣΠΔ 28/2024 σχετικά με ορισμένες πτυχές προστασίας δεδομένων που σχετίζονται με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο μοντέλων Τεχνητής Νοημοσύνης - βασικά σημεία:

- **Ανώνυμο μοντέλο Τεχνητής Νοημοσύνης**

Ένα μοντέλο για να θεωρηθεί ανώνυμο θα πρέπει να είναι ασήμαντη η πιθανότητα εξαγωγής προσωπικών δεδομένων των ατόμων των οποίων τα δεδομένα χρησιμοποιήθηκαν για τη δημιουργία του μοντέλου

- **Χρήση Έννομου Συμφέροντος**

Αξιολόγηση τριών βημάτων για την αξιολόγηση της χρήσης του έννομου συμφέροντος ως νομικής βάσης:

- (1) Προσδιορισμός του έννομου συμφέροντος
- (2) Αναγκαιότητα της επεξεργασίας για την επιδίωξη του έννομου συμφέροντος
- (3) Το έννομο συμφέρον δεν υπερισχύει των θεμελιωδών δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων (τεστ εξισορρόπησης)

- **Ανάπτυξη μοντέλου με δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που έτυχαν επεξεργασίας παράνομα** επηρεάζει τη νομιμότητα της χρήσης του, εκτός εάν το μοντέλο έχει δεόντως ανωνυμοποιηθεί

Άλλες σχετικές εργασίες του ΕΣΠΔ

Κατευθυντήριες γραμμές 4/2019 σχετικά με το άρθρο 25-
Προστασία δεδομένων ήδη από τον σχεδιασμό και εξ ορισμού

Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την αυτοματοποιημένη
ατομική λήψη αποφάσεων και την κατάρτιση προφίλ για τους
σκοπούς του κανονισμού 2016/679

Κατευθυντήριες γραμμές για τις εκτιμήσεις αντικτύπου σχετικά
με την προστασία δεδομένων

Επόμενες εργασίες του ΕΣΠΔ

Ετοιμάζονται:

Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την αλληλεπίδραση του Κανονισμού TN με το ΓΚΠΔ σε συνεργασία με την Επιτροπή (Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Τεχνητής Νοημοσύνης (Υπηρεσία TN) της Επιτροπής)

Κατευθυντήριες γραμμές για την λήψη και την επεξεργασία περιεχομένου από το διαδίκτυο (Web Scraping)

3. Διατάξεις του Κανονισμού ΤΝ που αφορούν στην εργασία

Διατάξεις του Κανονισμού ΤΝ που αφορούν στην εργασία

Α.Σ.9: «ο παρών κανονισμός δεν θα πρέπει, ... να θίγει το ενωσιακό δίκαιο για την κοινωνική πολιτική ούτε το εθνικό εργατικό δίκαιο, σε συμμόρφωση με το ενωσιακό δίκαιο, που αφορά τις συνθήκες απασχόλησης και εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία, καθώς και της σχέσης μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων.»

Α.Σ.44: “απαγορεύεται η διάθεση στην αγορά, η θέση σε λειτουργία ή η χρήση συστημάτων ΤΝ που προορίζονται να χρησιμοποιηθούν για τον προσδιορισμό της συναισθηματικής κατάστασης ατόμων σε καταστάσεις που σχετίζονται με τον χώρο εργασίας και την εκπαίδευση ... Λαμβάνοντας υπόψη την ανισορροπία ισχύος στο πλαίσιο της εργασίας και της εκπαίδευσης, σε συνδυασμό με τον παρεμβατικό χαρακτήρα των συστημάτων αυτών, τα εν λόγω συστήματα θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε επιζήμια ή δυσμενή μεταχείριση ορισμένων φυσικών προσώπων ή ολόκληρων ομάδων φυσικών προσώπων.»

A26(7): «Πριν από τη θέση σε λειτουργία ή τη χρήση συστήματος ΤΝ υψηλού κινδύνου στον χώρο εργασίας, οι φορείς εφαρμογής που είναι εργοδότες ενημερώνουν τους εκπροσώπους των εργαζομένων και τους επηρεαζόμενους εργαζομένους ότι θα υπόκεινται στη χρήση του συστήματος ΤΝ υψηλού κινδύνου. Οι πληροφορίες αυτές παρέχονται, κατά περίπτωση, σύμφωνα με τους κανόνες και τις διαδικασίες που ορίζονται στο ενωσιακό και το εθνικό δίκαιο και την ενωσιακή και εθνική πρακτική σχετικά με την ενημέρωση των εργαζομένων και των εκπροσώπων τους.»

Σημείωση: Ο Κανονισμός ΤΝ επιβάλλει περισσότερες υποχρεώσεις για τα συστήματα υψηλού κινδύνου (Τμήμα 3 του Κανονισμού).

Συστήματα ΤΝ υψηλού κινδύνου στην εργασία

Άρθρο 6(2) - Παράρτημα ΙΙΙ σημείο 4:

Τα συστήματα ΤΝ υψηλού κινδύνου που αφορούν στην απασχόληση, διαχείριση εργαζομένων και πρόσβαση στην αυτοαπασχόληση, περιλαμβάνουν:

α) συστήματα ΤΝ που προορίζονται να χρησιμοποιηθούν για την πρόσληψη ή την επιλογή φυσικών προσώπων, ιδίως για τη δημοσίευση στοχευμένων αγγελιών θέσεων εργασίας, την ανάλυση και το φιλτράρισμα των αιτήσεων εργασίας και την αξιολόγηση των υποψηφίων

β) συστήματα ΤΝ που προορίζονται να χρησιμοποιηθούν για τη λήψη αποφάσεων που επηρεάζουν τους όρους των εργασιακών σχέσεων, την προώθηση ή την καταγγελία συμβατικών σχέσεων που σχετίζονται με την εργασία, για την κατανομή καθηκόντων με βάση τη συμπεριφορά του ατόμου ή τα προσωπικά γνωρίσματα ή χαρακτηριστικά ή για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των επιδόσεων και της συμπεριφοράς των προσώπων που τελούν σε τέτοιες σχέσεις

Συστήματα TN υψηλού κινδύνου

Άρθρο 6(3) Εξαιρέσεις: σύστημα TN που αναφέρεται στο παράρτημα III δεν θεωρείται υψηλού κινδύνου, εάν δεν ενέχει σημαντικό κίνδυνο βλάβης για την υγεία, την ασφάλεια ή τα θεμελιώδη δικαιώματα φυσικών προσώπων, μεταξύ άλλων μην επηρεάζοντας ουσιωδώς το αποτέλεσμα της λήψης αποφάσεων, όταν το σύστημα TN προορίζεται να:

α) εκτελεί μια περιορισμένη διαδικαστική εργασία

β) βελτιώνει το αποτέλεσμα μιας ανθρώπινης δραστηριότητας που έχει ολοκληρωθεί προηγουμένως

γ) εντοπίζει μοτίβα λήψης αποφάσεων ή αποκλίσεις από προηγούμενα μοτίβα λήψης αποφάσεων και δεν αποσκοπεί να αντικαταστήσει ή να επηρεάσει την προηγουμένως ολοκληρωθείσα ανθρώπινη αξιολόγηση, χωρίς κατάλληλη ανθρώπινη επανεξέταση· ή

δ) εκτελεί προπαρασκευαστικό καθήκον αξιολόγησης για τους σκοπούς των περιπτώσεων χρήσης που απαριθμούνται στο παράρτημα III

όμως ένα σύστημα TN που αναφέρεται στο παράρτημα III θεωρείται πάντα υψηλού κινδύνου,

όταν διενεργεί κατάρτιση προφίλ

Η Επιτροπή ετοιμάζει Καθοδηγητικές Γραμμές που θα διευκρινίζουν την πρακτική εφαρμογή, μαζί με κατάλογο πρακτικών παραδειγμάτων περιπτώσεων χρήσης συστημάτων TN που είναι υψηλού κινδύνου και περιπτώσεων χρήσης μη υψηλού κινδύνου

4. Μέχρι στιγμής εφαρμογή του Κανονισμού ΤΝ στην Κύπρο

Με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, 22/1/2025:

- ο Επίτροπος Επικοινωνιών ορίζεται ως Κοινοποιούσα Αρχή και ως Αρχή Εποπτείας της αγοράς, η οποία ενεργεί ως το Ενιαίο Σημείο Επαφής
- η Επίτροπος ΠΔΠΧ ορίζεται ως Αρχή Εποπτείας της αγοράς για θέματα συναφή με τους τομείς της αρμοδιότητάς της

Ετοιμάζεται Νομοσχέδιο για εφαρμογή ορισμένων διατάξεων του Κανονισμού ΤΝ, που μεταξύ άλλων θα ορίσει τις επακριβείς αρμοδιότητες της κάθε αρχής

Ευχαριστώ για την προσοχή σας!

Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα

Κυπράνορος 15, 1061 Λευκωσία
Τ.Θ. 23378, 1682 Λευκωσία

Τηλ.: 22818456, Φαξ: 22304565
E-mail: commissioner@dataprotection.gov.cy
<https://www.dataprotection.gov.cy>